

Και αν η Τουρκία εκβιάσει ενεργειακά τη Δύση;

Από **Militaire News**

Η κλιμάκωση του ανταγωνισμού ΗΠΑ-Ρωσίας επιδεινώνει τις σχέσεις ΕΕ-Ρωσίας και περιπλέκει τις σχέσεις Δύσης-Τουρκίας. Ως αποτέλεσμα η ροή Ρωσικών καυσίμων στην ΕΕ διακόπτεται, εγείροντας θέμα ενεργειακής ασφάλειας, ενώ η Τουρκία παζαρεύει πιο έντονα με τους συμμάχους της το βαθμό αυτονομίας και το ρόλο της στη διεθνή σκηνή, προκαλώντας περιφερειακές εντάσεις. Αναπόφευκτα οι δύο διαδικασίες συναντώνται.

Γράφει ο **ΓΙΑΝΝΗΣ ΧΟΥΒΑΡΔΑΣ**,

PhD© Διεθνολόγος-Πολιτικός Επιστήμονας

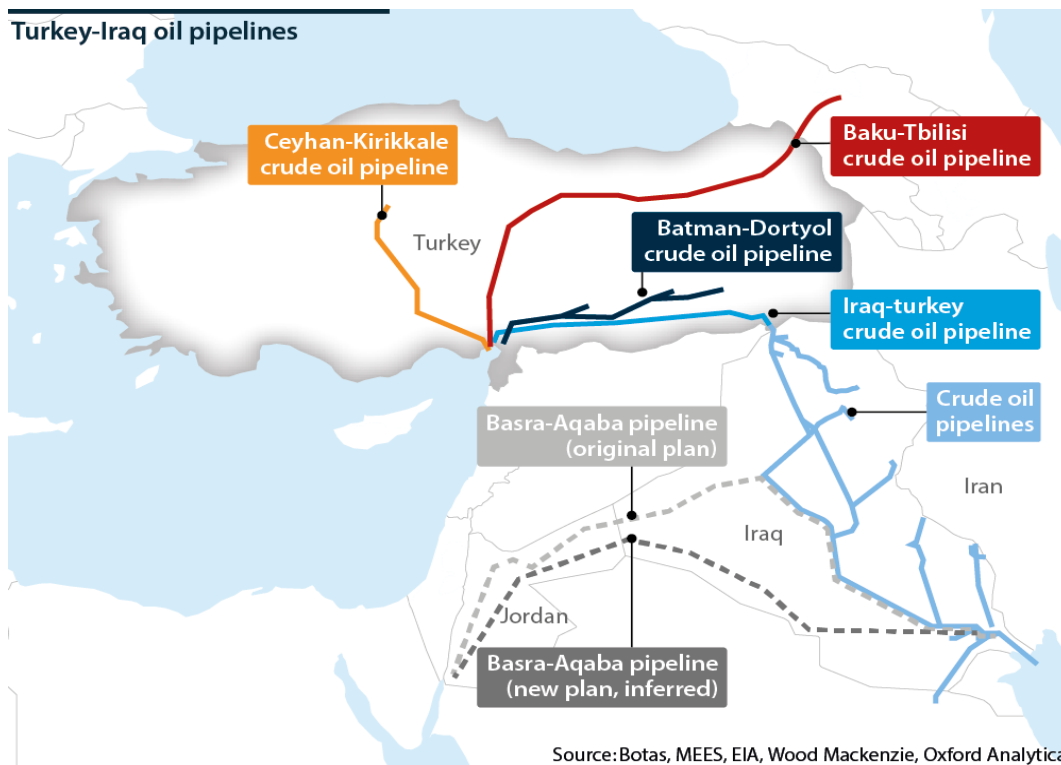
Τα κράτη της ΕΕ πρέπει να υποκαταστήσουν τις εισαγωγές Ρωσικών καυσίμων *σήμερα*. Αυτό όμως προϋποθέτει διαφοροποίηση των προμηθευτών και απαιτεί ασφαλείς οδούς μεταφοράς τους έως την Ευρώπη. Έτσι για την ΕΕ μεγαλώνει η αξία των κρατών-εταίρων που είναι εξαγωγείς ή έχουν χρησιμότητα στη μεταφορά καυσίμων.

Ταυτόχρονα τα μηνύματα που λαμβάνουν οι Βρυξέλλες από μεγάλους προμηθευτές είναι απαισιόδοξα. Οι ΗΠΑ φαίνεται να

προτεραιοποιούν την υποστήριξη των εγχώριων αποθεμάτων καυσίμων, ενώ ο ΟΠΕΚ επαναφέρει τον Οκτώβριο τις μειώσεις στην παραγωγή. Γενικά είναι αμφίβολο αν οι ενεργειακοί εταίροι της ΕΕ μπορούν και θέλουν να ανταποκριθούν στις ανάγκες της.

Την ίδια στιγμή η Τουρκία επιζητά την ισχυροποίηση της στη διαπραγμάτευση με τη Δύση. Η ενεργειακή/διαμετακομιστική της ισχύ και η δυνατότητα προβολής στρατιωτικής ισχύος και άσκησης επιρροής σε κράτη προμηθευτές καυσίμων, αλλά και επί των θαλάσσιων οδών μεταφοράς τους, τη βοηθούν σε αυτό. Εξαιτίας τους η Άγκυρα μπορεί να απειλήσει Ουάσιγκτον και Βρυξέλες με ενεργειακό στραγγαλισμό της ΕΕ.

Συγκεκριμένα οι αγωγοί BTC, ITP και TANAP περνούν από την Τουρκία. Οι δύο πρώτοι μεταφέρουν πετρέλαιο ως τη Μεσόγειο και από εκεί στις αγορές. Ο πρώτος τροφοδοτείται από το Αζερμπαϊτζάν και περιοδικά από το Καζακστάν και το Τουρκμενιστάν, ενώ ο δεύτερος από το Ιράκ. Δεν υπάρχουν άλλοι διαθέσιμοι αγωγοί. Τέλος ο TANAP, με την προέκτασή του στον TAP, είναι η μόνη δίοδος της ΕΕ στο φυσικό αέριο του Αζερμπαϊτζάν. Συνακόλουθα η διακοπή της ροής αυτών των αγωγών θα έπληττε την Ένωση.

Παράλληλα η Άγκυρα δύναται να προβάλλει ναυτική ισχύ και να διεξάγει υβριδικές επιχειρήσεις έως το Σουέζ. Από εκεί όμως διέρχεται κρίσιμο μέρος των εισαγωγών της ΕΕ, το πετρέλαιο του Περσικού Κόλπου, το υδροποιημένο φυσικό αέριο του Κατάρ, ο άνθρακας της Αυστραλίας. Συνεπώς τυχόν περιφερειακές εντάσεις ή δράσεις πειρατών ή τζιχαντιστών θα ανέβαζαν πρόσθετα τις τιμές των καυσίμων στις Ευρωπαϊκές αγορές.

Τέλος η Τουρκία ασκεί επιρροή και προβάλλει στρατιωτική ισχύ στη Λιβύη, προβάλλει ναυτική ισχύ στις ΑΟΖ της Ελλάδας και της Κύπρου, διατηρεί ερείσματα σε ένοπλες οργανώσεις σε Λίβανο, Παλαιστινιακά εδάφη, Αίγυπτο. Έτσι μπορεί να διαταράξει τις πετρελαϊκές εξαγωγές της Λιβυής, να παρεμποδίσει την υλοποίηση project για την εξαγωγή του φυσικού αερίου της Αν. Μεσογείου και να προκαλέσει επισφάλεια στις υφιστάμενες εξαγωγές του Ισραήλ και της Αιγύπτου. Αυτός είναι και ένας λόγος της ρωσοτουρκικής συνεννόησης στη Λιβυή και των διεργασιών ομαλοποίησης των τουρκοαιγυπτιακών και τουρκοισραηλινών σχέσεων. Σε κάθε περίπτωση μία νέα όξυνση και στρατιωτικοποίηση των αντιπαραθέσεων στην Αν. Μεσόγειο θα

υπονομεύσει τις δυνατότητες ενεργειακής τροφοδοσίας της ΕΕ από την περιοχή.

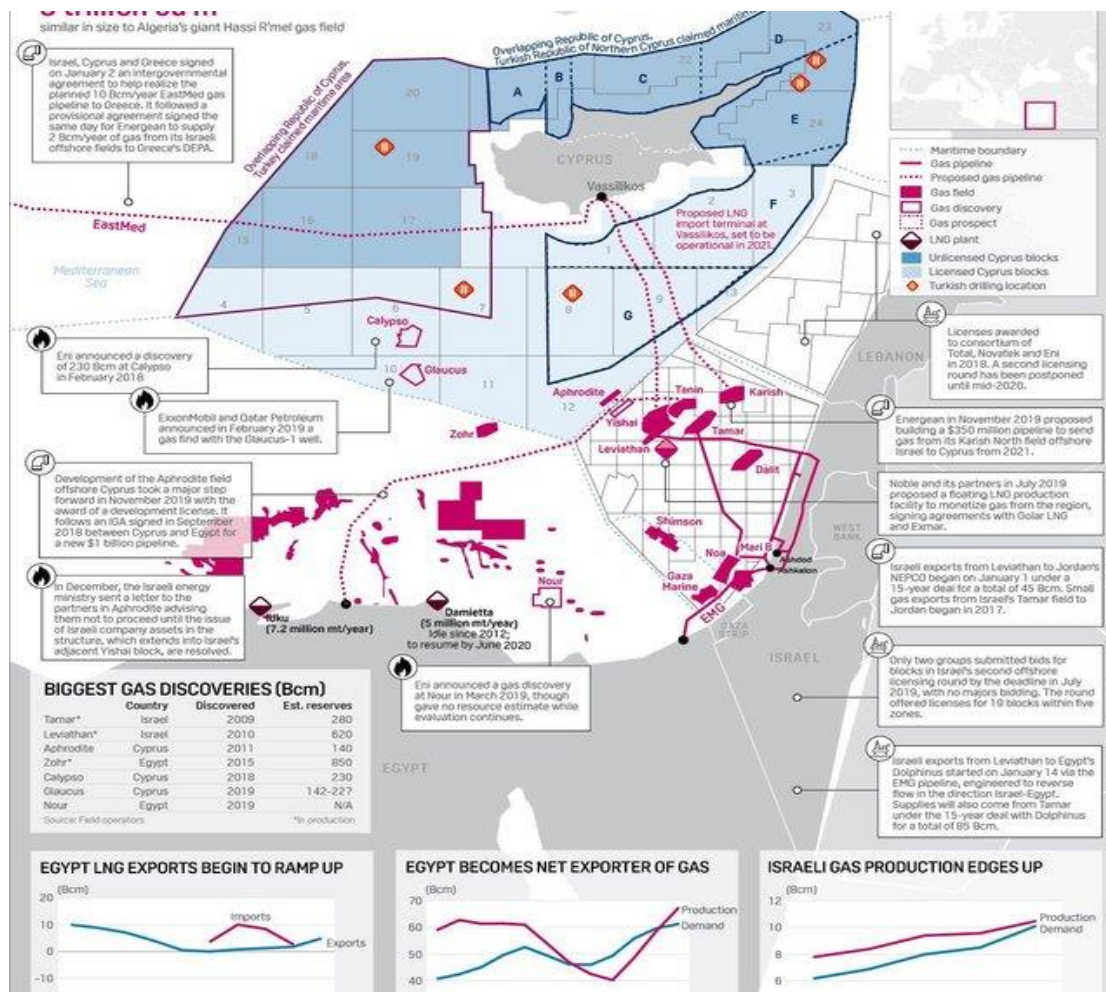
Βεβαίως ένας ενεργειακός εκβιασμός της Δύσης από την Τουρκία είναι κίνηση υψηλού ρίσκου. Στο πρόσφατο μεταψυχροπολεμικό πλαίσιο δε θα ήταν ανεκτός από τις ΗΠΑ, ενώ η Μόσχα δε θα ρίσκαρε την κατάρρευση των σχέσεων της με Ουάσιγκτον και Βρυξέλλες για να στηρίξει έναν τόσο μεγάλο Τουρκικό τυχοδιωκτισμό. Ως εκ τούτων αυτός δεν αποτελούσε ρεαλιστική επιλογή για την Άγκυρα.

Ωστόσο η στρατιωτικοποίηση και διεθνοποίηση του καβγά NATO-Ρωσίας στην Ουκρανία αλλάζει τα δεδομένα. ΗΠΑ, ΗΒ και ΕΕ χρειάζονται όσο ποτέ το Νατοϊκό έλεγχο της Αν. Μεσογείου. Δε θα τον διακινδυνεύσουν συγκρουόμενοι με τη Νατοϊκή Τουρκία. Αντίστοιχα η Μόσχα θα ανακουφιζόταν αν η προσοχή του NATO αποσπούνταν από την Ουκρανία. Γι' αυτό και θα ωθούσε την Τουρκία να μαλώσει με τους συμμάχους της. Σε αυτές τις συνθήκες ο ενεργειακός εκβιασμός της Δύσης καθίσταται όπλο στην Τουρκική φαρέτρα.

Παράλληλα ο στόχος της «στρατηγικής αυτονομίας» ωθεί την Τουρκία σε τολμηρές ενέργειες και εκμετάλλευση κάθε ευκαιρίας. Μόνο έτσι μπορεί να μετρήσει αποφασιστικά, διακριτά και άμεσα βήματα στην κατάκτηση ηγετικής θέσης στην ευρύτερη Μέση Ανατολή, μία σημαντική προϋπόθεση για την υλοποίηση της στρατηγικής της. Σε αυτά περιλαμβάνονται και η *αμφισβήτηση της Ελληνικής κυριαρχίας στα νησιά του Αν. Αιγαίου και της ενιαίας κρατικής υπόστασης της Κυπριακής Δημοκρατίας*. Επακόλουθα η Άγκυρα θα χρησιμοποιεί όλο και μεγαλύτερης έντασης ισχύ, αν το επιτρέπουν οι συνθήκες.

Βάσει των παραπάνω επείγει να αξιολογηθεί η διαχρονική επιλογή Αθηνών και Λευκωσίας να υποτάξουν την ενεργειακή τους πολιτική στους ευρωατλαντικούς σχεδιασμούς. Στα πλαίσια αυτής προτεραιοποιείται η διαφοροποίηση των ενεργειακών εισαγωγών της ΕΕ από τη Ρωσία και προωθούνται τα αντίστοιχα project. Την ίδια στιγμή όμως είναι η θετική στάση της Τουρκίας που αποτελεί τον κρίσιμο όρο για την επιτυχία τους. Ως συνέπεια αυξάνεται η ενεργειακή γεωπολιτική της σημασία.

Στο άρθρο παρουσιάζεται ο αρνητικό ρόλος που μπορεί να διαδραματίσει η Τουρκία στην προσπάθεια της ΕΕ να διαφοροποιήσει άμεσα τις ενεργειακές της εισαγωγές από τη Ρωσία. Δεν αναφέρονται οι θετικές υπηρεσίες που δύναται να προσφέρει σε αυτόν το σκοπό. Και έτσι όμως καταδεικνύεται ότι η συμμετοχή Ελλάδας και Κύπρου στον ενεργειακό πόλεμο της Δύσης στη Μόσχα είναι επικίνδυνα για την κυριαρχία και τα κυριαρχικά τους δικαιώματα. Πολύ πιθανά τα λύτρα που ίσως ζητήσει η Άγκυρα για μην υπονομεύσει την ενεργειακή ασφάλεια της ΕΕ να αφορούν το Αν. Αιγαίο και την Κύπρο.